

Lisa 5. LÕK Ajalugu

1. Õpetuse eesmärgid

Ajalooõpetuse kaudu toetatakse õpilase suutlikkust teha valikuid ja mõista oma vastutust ühiskonna ees. Ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tajub aja kulgu ja oma elu lugu läbi põlvkondliku järjepidevuse;
- 2) teadvustab sotsiaalse ja looduskeskkonna muutumist ajas;
- 3) teab oluliste ajalooliste sündmuste põhifakte (mis?, kus?, millal?);
- 4) mõistab sündmustevahelisi ajalisi ning põhjus-tagajärg-seoseid;
- 5) teab, et minevik on olnud muutuv ja väga mitmekesine;
- 6) teab lugusid oma tuttavate täiskasvanute elust;
- 7) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja tänapäeva arengusuundadest;
- 8) teab ja väärtustab kombeid ja traditsioone oma kultuuris;
- 9) aktsepteerib teisi rahvusi ja kultuure ning on avatud nende tundmaõppimisele;
- 10) leiab infot erinevatest teabeallikatest ja oskab hinnata erinevate teabeallikate usaldusväärsust;
- 11) tajub ja tunneb üldinimlikke väärtusi ja moraalinorme;
- 12) tunneb ja järgib jõukohaselt üldisi õigusnorme ning demokraatia põhimõtteid;
- 13) väärtustab Eestimaad oma kodumaana ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemist.

2. Õppetöö rõhuasetused 6.–7. klassis

- 2.1. Ajalooõpetuses lähtutakse õpilasest kui ajaloos osalejast. Õpilasel kujundatakse arusaam, et ajalugu on ka tema enda lugu. Toetatakse lapse isiklikele kogemustele ning eelnevatele teadmistele ja ettekujutustele, kesksel kohal on nende aktualiseerimine ja süstematiseerimine. Otstarbekas on „oma ajaloo“ (eluloo) koostamine näiteks vanematelt ja vanavanematelt saadud teabe põhjal.
- 2.2. Õppetegevuse käigus omandatakse mitmesuguseid oskusi (küsimuste esitamine, teabe hankimine, eneseväljendamine), arendatakse koostööoskusi ja kujutlusvõimet. Uut teemat käsitlema asudes selgitatakse välja õpilase eelteadmised, et vältida võimalike väärkujutluste kinnistumist ja uute kujunemist. Õppetöös tuleb vastata kõigile ajalooalastele küsimustele ning vestluse käigus jälgida aktiivselt õpilaste ettekujutuste arengut.
- 2.3. 6. klassis omandatakse teadmisi õpilaskeskse lähiümbruse kohta. 7. klassis keskendutakse juba laiemalt Eesti ajaloo tundmaõppimisele. Väga oluline on ajaloo õpetamisel muuseumide, ajalooa seotud paikade ja mälestiste külastamine ning minevikku kajastavate filmide vaatamine.

3. Taotletavad õpitulemused 6.–7. klassis

3.1. 6. klassi lõpuks õpilane:

Taotletav õpitulemus	Õppesisu
Tunneb huvi oma perekonnaga seotud minevikusündmuste vastu	Sissejuhatus (5 tundi) Mis on ajalugu? Mida me minevikust mäletame? Suguvõsa ajalugu. Minu suguvõsa
Mõistab <i>põlvkonna</i> olemust	Kuidas me ajaloost teada saame? Suulised ajalooallikad (8 tundi) Vanemate (ema, isa) lapsepõlve aegne elu maal ja linnas.

	<p>Vanavanemate elu maal ja linnas nende noorusajal. Kool läbi aegade. Toit inimeste elus eri aegadel. Eri ajastute inimeste rõivad</p>
<p>Mõistab ajalist järgnevust ajateljel, omab üldist ettekujutust kodukoha ajaloo perioodidest.</p>	<p>Ajaarvamisest (7 tundi) Ajaarvamisest. Esimesed jäljed inimestest kodukohas. Kodukoht muinasajal. Keskaja jäljed kodukohas. Kodukoht 100 a tagasi. Eluolu kodukohas kaasajal.</p>
<p>Teab, et kodukoht ja elutingimused on ajaloo käigus muutunud. Tajub mineviku ja oleviku seoseid.</p>	<p>Kirjalikud ja esemelised ajalooallikad (14 tundi) Vanad asjad jutustavad minevikust. Muuseum. Muuseumikülastus. Kirjalikud ajalooallikad. Arhiiv. Vanad ehitised jutustavad minevikust. Rehetare. Õppekäik kodukoha vanemate ehitistega tutvumiseks. Ajaloo jäljed maastikul ja maapõues. Õppekäik kivist kalme või muu ajaloojäljega tutvumiseks. Raamatud ja filmid räägivad ajaloost.</p>

3.2. 7. klassi lõpuks õpilane:

Taotletav õppetulemus	Õppesisu
<p>Nimetab vanaaja olulisemaid kultuurisaavutusi.</p>	<p>Vanaaeg. (8 tundi) Vanaaja sisu ja üldiseloostus. Vanaaja kõrgkultuuride olulisus kas Vana-Ida, Vana-Rooma või Vana-Kreeka näitel.</p>
<p>Selgitab õpitava ajalooperioodiga seostuvaid olulisemaid põhimõisteid.</p>	<p>Muinasaeg. (8 tundi) Ajaarvamisest. Kiviaeg. Karjakasvatuse ja põlluharimise algus. Metallide kasutuselevõtt. Looduslike tingimuste osa inimkonna arenemisel. Muinasaja ajajärgud ja nende üldiseloostus.</p>
<p>Nimetab tähtsamat muinasajast ja selle perioodidest (kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg).</p>	<p>Muinasaeg Eestis. (8 tundi) Jääaeg. Eesti ala asustamine inimestega. Vanimad inimasulad Eestis. Muistsete eestlaste elu-olu. Karjakasvatuse ja põlluharimise algus Eestis. Eesti ala asustus I ja II aastatuhande vahetusel. Eestlased muinasaja lõpus. Eestlaste naabrid.</p>

	<p>Eestlaste naabruses tekivad riigid. Suhted naabritega.</p>
<p>Selgitab üldisi fakte Eestist ja tema naabermaadest muinas- ning keskajal.</p>	<p>Eestlaste muistne vabadusvõitlus. (8 tundi) Tung itta. Liivlaste ja lätlaste alistamine. Muistse vabadusvõitluse algus. Ümera lahing. Lembitu. Madisepäeva lahing. Taanlased Põhja-Eestis. Muistse vabadusvõitluse lõpp. Miks eestlased lüüa said? Eestlased võõra võimu all. (6 tundi) Eesti ala pärast vallutust. Jüriöö ülestõus. Keskaegsed linnad Eestis. Keskaegne Tallinn. Reformatsioon. Reformatsiooni mõju kultuuri arengule. Eestlaste naabrid XIII-XV sajandil. (4 tundi) Liivlased, lätlased, leedulased, Soomlased, rootslased. Venelased. Eesti varauusajal. (6 tundi) Liivi sõda. Eesti Rootsi riigi koosseisus. Eestikeelse koolihariduse algus. Tartu Ülikool. Suur nälg.</p>
<p>Kirjeldab kõige üldisemal kujul keskaja olemust.</p>	<p>Keskajast ja feodaalkorrast. (8 tundi) Keskaja üldiseloostus. Põlluharimise areng keskajal. Feodaalide elu-olu. Ristiusu kirik. Feodaalsed riigid. Ristisõjad.</p>
<p>Nimetab keskaja tähtsamaid leiutisi ja avastusi.</p>	<p>Suured leiutused ja avastused. (10 tundi) Teaduse ja tehnoloogia areng keskaja lõpul. Trükikunsti leiutamine. Esimesed eestikeelsed raamatud. Tulirelvade kasutuselevõtmine. Linnade kaitseehitiste muutumine. Meresõidu arenemine. Ameerika avastamine. Esimene teekond ümber maailma. Asumaade vallutamine. Orjakaubandus. Õpitu kinnistamine. (4 tundi)</p>

4. Õppetöö rõhuasetused 8.–9. klassis

- 4.1. 8. ja 9. klassis keskendutakse Eesti ajaloo õppimisele seoses Euroopa ja maailma ajalooga. Euroopas ja maailmas toimunud sündmusi käsitletakse eeskätt Eesti ajaloo paremaks selgitamiseks ja ilmestamiseks. Ajalooõpetuse puhul seni olulisena rõhutatud põhimõtetele lisandub 8.–9. klassis vajadus pöörata tähelepanu otsestele ja kaudsetele põhjuslikele seostele.
- 4.2. 8. klassi ajalooõpetuses lähtutakse kontsentrilisuse põhimõttest. Taotluseks on tuua selgelt esile seosed varemõpitu ja -kõnelduga, et võimaldada sel moel äratundmistunde tekkimist. Võimaluse korral korraldatakse õppekäike muuseumidesse ja ajaloolistesse paikadesse, näidatakse filme, mis kajastavad minevikus toimunud sündmusi jne. Rõhutatakse, et Euroopas toimunud sündmused on tugevasti mõjutanud Eestis toimunud sündmusi (sõjad, revolutsioonid, tootmissuhete muutused jms). Ajateljele kantakse Euroopas toimunud sündmused, mis on mõjutanud Eesti ajalugu.

5. Taotletavad õpitulemused 8.–9. klassis

- 5.1. 8. klassi lõpuks õpilane:
- 1) selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste elu-olust Eestis kuni Esimese maailmasõja lõpuni;
 - 2) nimetab Euroopa ja maailma uusaja tähtsamaid sündmusi, mis on mõjutanud Eesti ajalugu; 3) tunneb huvi Eesti mineviku vastu Euroopas;
 - 4) teab, et Euroopas toimunud sündmused on oluliselt mõjutanud Eesti ajalugu;
 - 5) kirjeldab, kuidas majanduslikud ja ühiskondlikud muutused on mõjutanud inimeste elukorraldust;
 - 6) teab, et inimeste teadmised on arenenud suhtlemises teiste rahvastega;
 - 7) mõistab sõdade erisust seoses ajaperioodiga;
 - 8) kõrvutab ajateljel mõningaid olulisi Eestis ja Euroopas toimunud sündmusi;
 - 9) tunneb ajaperioodi iseloomulikke tunnuseid.
- 5.2. Põhikooli lõpetaja:
- 1) tunneb huvi Eesti riigi mineviku vastu;
 - 2) teab, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi;
 - 3) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost; 4) mõistab, et eri ajastute kultuuri-, teaduse- ja tehnikasaavutused on olnud edasiviivaks jõuks riikide (ka Eesti) arengus;
 - 5) teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes;
 - 6) kujutab ajateljele toetudes ette maailmas toimunud olulisemaid sündmusi;
 - 7) nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi Eesti Vabariigi kodanikuna;
 - 8) kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda;
 - 9) väärtustab oma kodumaad ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemist.